

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KARINĖS JĖGOS NAUDOJIMO STATUTO 1, 2, 8, 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR STATUTO
PAPILDYMO 18 STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Ministerijos pavadinimas, rašto data ir Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
2026-06-01 Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvada Nr. NV-1471	2. Projekto Nr. 1 2 straipsniu keičiamo Karinės jėgos naudojimo statuto (toliau – Statutas) 8 straipsnio 1 dalies 8 punkte siūloma nustatyti, kad karinė jėga gali būti panaudota prieš bepiločius orlaivius ar kitus autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomus objektus, judančius oru, ne tik tais atvejais, kai jų skrydžiai vykdomi pažeidžiant nustatytas skrydžių sąlygas, apribojimus ar tvarką, bet ir tais atvejais, kai jie „kelia grėsmę krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos saugumui“. Pažymėtina, kad pastaroji formuluotė nėra pakankamai aiški ir apibrėžta teisės taikymo požiūriu. Pirmiausia pažymėtina, kad Projekte Nr. 1 nėra atskleidžiama, kas konkrečiai laikytina „krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos saugumu“. Nėra aišku, ar ši sąvoka apima tik fizinį karinių objektų, infrastruktūros, personalo ar ginkluotės saugumą, ar taip pat informacinių sistemų, ryšių, logistinių procesų, mokymų, operacijų, pratybų ar kitų funkcijų apsaugą. Taip pat nėra aišku, kokio intensyvumo ar realumo grėsmė turi egzistuoti, kad būtų galima konstatuoti šio pagrindo buvimą ir panaudoti karinę jėgą. Atkreiptinas	Neatsižvelgta. Pakeitimo poreikį lemia spartus technologijų vystymasis, dėl kurio atsiranda vis daugiau įvairių autonominių ar nuotoliniu būdu valdomų ore judančių objektų. Dalis šių objektų formaliai nepatenka į bepiločių orlaivių sąvoką arba dėl teisinio neapibrėžtumo gali būti vertinami nevienareikšmiškai. Atitinkamai jų atžvilgiu nėra aiškiai nustatytos skrydžių sąlygos, apribojimai ar naudojimo tvarka, kaip tai yra reglamentuota bepiločių orlaivių atžvilgiu. Paminėti objektai gali kelti analogiškas grėsmes kaip ir bepiločiai orlaiviai – būti naudojami žvalgybai, informacijai rinkti, infrastruktūrai trikdyti ar kitais destruktiviais tikslais. Tačiau dėl spartaus technologijų vystymosi ir nuolat atsirandančių naujų autonominių bei nuotoliniu būdu valdomų ore judančių objektų rūšių iš anksto sunku prognozuoti, kokioms konkrečioms krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos sritims jie gali daryti poveikį ateityje ir kokiais būdais toks poveikis gali būti daromas. Dėl šios priežasties teisinis reguliavimas neturėtų būti siejamas su baigtiniu galimų grėsmių sąrašu. Esminė saugotina vertybė yra krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos saugumas, todėl kariams turi būti sudarytos teisinės prielaidos reaguoti į bet kokius bepiločius orlaivius ar kitus autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomus objektus, judančius ore, kai jų naudojimas kelia grėsmę šiam saugumui.

dėmesys, kad karinės jėgos panaudojimas yra viena intensyviausių valstybės prievartos priemonių, todėl jos taikymo pagrindai turi būti apibrėžti itin aiškiai, tiksliai ir prognozuojamai. Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja, kad teisės normos, suteikiančios valstybės institucijoms diskreciją taikyti prievartos priemones, turi būti pakankamai aiškos, kad asmenys galėtų numatyti tokio reguliavimo taikymo pasekmes, o valstybės institucijų diskrecija nebūtų pernelyg plati. Šiuo atveju formuluotė „kelia grėsmę krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos saugumui“ yra itin plataus ir vertinamojo pobūdžio. Praktikoje ji galėtų būti aiškinama labai skirtingai – nuo realios ir tiesioginės grėsmės kariniams objektams ar personalui iki hipotetinio ar prevencinio pobūdžio rizikų. Nesant aiškių kriterijų, kada grėsmė laikoma pakankama karinės jėgos panaudojimui, reikšminga sprendimo dalis būtų paliekama subjektyviam valstybės institucijų vertinimui. Tai savo ruožtu kelia teisinio aiškumo ir proporcingumo rizikas, nes gali susidaryti situacijos, kai karinė jėga būtų panaudojama ir dėl mažareikšmių ar nepakankamai aiškių pažeidimų, ypač atsižvelgiant į tai, kad bepiločių orlaivių naudojimo praktikoje dažni ir formalūs ar neatsargūs skrydžių taisyklių pažeidimai. Be to, iš Projekto Nr. 1 nėra aišku, ar pakanka vien abstraktaus pavojaus galimybės, ar būtina nustatyti konkretų, realų ir tiesioginį pavojų. Tokios aplinkybės ypač svarbios vertinant karinės jėgos panaudojimo teisėtumą ir proporcingumą.	Atsižvelgiant į tai, siūloma nustatyti teisinį reguliavimą, kuris sudarytų sąlygas panaudoti karinę jėgą prieš bepiločius orlaivius ir kitus autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomus objektus, judančius ore, kai jų naudojimas kelia grėsmę krašto apsaugos sistemos institucijų veiklos saugumui. Toks reguliavimas leistų krašto apsaugos sistemos institucijoms operatyviai ir veiksmingai reaguoti į sparčiai besikeičiančią saugumo aplinką bei technologinę pažangą, kuri lemia nuolat atsirandančias naujas ore veikiančių autonominių sistemų rūšis ir jų panaudojimo būdus. Kadangi iš anksto neįmanoma numatyti visų technologinių sprendimų ir jų keliamų grėsmių pobūdžio, pernelyg detalus ar baigtiniu objektų sąrašu grindžiamas teisinis reguliavimas galėtų apriboti valstybės gebėjimą laiku ir efektyviai reaguoti į realias grėsmes. Kartu pažymėtina, kad siūlomas reguliavimas nesudaro prielaidų neribotam karinės jėgos naudojimui. Sprendimai dėl karinės jėgos panaudojimo ir toliau turėtų atitikti Karinės jėgos naudojimo statuto 4 straipsnyje įtvirtintus būtinumo, proporcingumo ir kitus bendruosius karinės jėgos naudojimo principus. Be to, karinės jėgos naudojimo sąlygos ir tvarka būtų detalizuojamos Karinės jėgos naudojimo statuto 14 straipsnyje įtvirtintomis kovos veiksmų taisyklėmis, kurias tvirtina kariuomenės vadas arba krašto apsaugos ministras ir kuriose nustatomos konkrečios karinės jėgos panaudojimo sąlygos bei aplinkybės. Siūlomu pakeitimu siekiama pašalinti esamą teisinio reguliavimo spragą, užtikrinti teisinio reguliavimo nuoseklumą, kartu užtikrinant, kad krašto apsaugos sistemos institucijos turėtų pakankamas teises prielaidas veiksmingai neutralizuoti tiek dabar žinomas, tiek ateityje atsirasiančias technologines grėsmes.